

prea mult de termenul din cehă să dăm denumirea apropiată. De ex. *kopaničárské nářečí* s-ar traduce „graiurile săpătorilor“ (adică a acelor locuitori care s-au mutat din Slovacia, au săpat și defrișat locul din Moravia unde s-au așezat). De aceea noi sîntem de părere ca această denumire să fie redată în românește prin *copaniceare* sau a *lăzuitorilor* (ct. *laz*, a *lăzui*). La fel pentru graiurile vorbite în regiunea *Chod* propunem denumirea *h o d e n e* (*chodská*), ca și pentru cele din regiunea *Doudleb* *d o u d l e b e* (*doudlebská*) etc.

Fenomenele care caracterizează graiul din Clopodia ca un grai morav sînt de natură fonetică și morfologică. Vom examina deci fapte din vocalism și consonantism, precum și din flexiunea nominală și verbală.

A. Din *vocalism* menționăm următoarele particularități:

1. 'a din ceha comună s-a păstrat fără schimbare atît în temă (și rădăcină) cît și în desinențe, mai ales după *j*, *l*, *ň*: *jahn'a* „miel“, *jačmeň* „orz“, *jatelina* „trifoi“, *košila* „cămașă“, *studňa* „fîntînă“, *jatrn'ice* „caltaboș“, *zabíjat* „a tăia (porc)“, *nápat*¹ „a adăpa“,; după alte consoane, ca *č*, *c*, *z*, *ž*; *tlačanka* „tobă (de porc)“, *obracat* „a întoarce“, *ha:zat* „a arunca“, *koža* „spumă“, *ret'azi*² „lanțuri“.

La baza lui 'a care apare în graiul din Clopodia, ilustrat prin exemplele menționate, stă atît un *ę* slav comun, precum și *a* sau *o* vechi, atît în poziție interioară cît și în poziție finală. De ex. *jačmeň* a avut în slava veche forma *ječemy*³. *Jatelina* în slava comună a avut forma **detelb*⁴ dintr-un **demitel-jb*, cu rădăcina *deľ*⁵. De asemenea, în poziție finală avem a face cu același reflex a al vocalei nazale anterioare, de ex. *jahn'a* < *agne* și *jagne*⁶. Trebuie să facem precizarea că în acest cuvînt *ja* din prima silabă, mai precis acest *a* este un *a* preiotat, deci este de altă proveniență decît *ja-* din cuvîntul *jačmen*. Și în particula reflexivă *sa*, atestată în graiul în discuție, -*a* provine tot dintr-un *ę* (a)⁷.

Uneori apare *i*: (lung) în locul lui *a*: (lung literar) cum este în cuvîntul *smi:t sa* „a rîde“⁸.

2. Vocala *u*: (lung) din ceha comună s-a diftongat în majoritatea graiurilor „moravo-slovace“. În graiul din Clopodia, considerat de noi ca un grai

¹ Vezi Jan Gebauer, *Historická mluvnice jazyka českého*, díl I, *Hláskosloví*, Nakl. Československé akademie věd, Praha, 1963 (reeditare), p. 102.

² Cf. Jan Gebauer, *op. cit.*, I, p. 114, III, p. 120, unde se arată că -'az din *ret'az* provine dintr-un mai vechi -*ęzъ*, -*ędzъ*.

³ Cf. E. Pauliny, *K věku Jagičových a Paterových glos*, în «Slavia» XXVIII, 1959, sešit 1, p. 20—28.

⁴ Cf. Jan Gebauer, *op. cit.*, I, p. 105; O. Hujer, *K české přehlásce a v ě*, în «Příspěvky k historii a dialektologii českého jazyka», Nakl. ČSAV., Praha, 1961, p. 33—41; Václav Machek, *Etymologický slovník jazyka českého a slovenského*, Praha, 1957, p. 178, s.v. *jetel*.

⁵ Jan Gebauer, *op. cit.* p. 52, 105; Václav Machek, *op. cit.*, p. 178.

⁶ Vezi Jan Gebauer, *op. cit.*, I, p. 97, 162; Ján Stanislav, *Dejiny slovenského jazyka*, I, p. 384.

⁷ Cf. N. S. Trubeckoj, *Ob otaženijach obščeslavjanskogo ě v češskom jazyke* în «Slavia», VI, 1927—1928, p. 661—684; Jan Gebauer, *op. cit.* I, p. 114.

⁸ Cuvîntul *smi:t sa* „a rîde“ este atestat și în alte graiuri din Moravia, cf. A. Vašek, *Charakteristika nářečí na Rožnovsku a východním valašskomeziříčsku*, în *Studie ze slovanské jazykovědy: Sborník k 70. nar. akad. Františka Trávníčka* Praha, 1958, p. 391; Jaromír Bělič, *Dolšská nářečí na Moravě*, Praha, 1954, p. 54; Fr. Bartoš, *Dialectologie moravská*, Brno, 1886, p. 7.